

Praktika för blivande föräldrar

Titel: Praktika för blivande föräldrar. Gravidfakta och barnkunskap på vetenskaplig grund

Sidor: 339

Författare: Cecilia Chrapkowska, Agnes Wold

Utgiven: 31 augusti 2017

Förlag: Wahlström & Widstrand

ISBN: 9789146231073

Sedan Anna Wahlgren utkom med Barnaboken år 1983 har det egentligen inte publicerats någon riktig blockbuster om barnvård för föräldrar på svenska. Nu har Cecilia Chrapkowska och Agnes Wold utgivit ”Praktika för blivande föräldrar” (Wahlström & Widstrand) under stort ståhej i marknadsföring.

Man känner igen Agnes Wolds tre käpphästar, som hon talat om i radion och skrivit om som krönikör för Fokus. Den första tesen om vi börjar med fostret är att det inte är farligt att dricka lite alkohol när man är gravid eller ammar. Hon menar att det inte finns vetenskapliga bevis för att upp till 7 glas vin i veckan kan skada fostrets och spädbarnets hjärna.

Den andra tesen är att ifrågasätta flera av fördelarna med amning. Författarna skriver att det inte är ”någon liten rosenmun” som suger från bröstvårtan – ”nej, barnet hugger som en piraya”. Egentligen är det WHO som lanserat kravet att man måste amma exklusivt i minst sex månader, ett påbud som det svenska Livsmedelsverket går ut med. Agnes Wold menar helt korrekt att det inte är nödvändigt i vårt land med god hygien. Hon underkänner också argumenten att amning skyddar mot allergi och att barn som helammats blir smartare.

Den tredje tesen är att man inte behöver städa och tvätta sig så ofta och absolut inte använda handsprit. Författarna skriver: ”... dela dricksglas och skedar med andra och ta upp mackan du tappat på golvet och ät upp den ...”

De stödjer sig på den så kallade hygienhypotesen, som postulerar att exposition för smuts och damm under barnåren gör en mindre överkänslig, ett slags vaccination mot allergi. Det innebär också att husdjur är bra att ha även hos familjer med arvsanlag för allergi.

Det måste vara befriande att som förälder läsa.

Författarna har i stort sett rätt men inte fullständigt. Vi vet inte riktigt hur lite alkohol som kan tänkas påverka fosterhjärnans nätverk under kritiska perioder. Att mammans egen mjölk ökar intelligenskvoten har visats i flera studier särskilt hos för tidigt födda barn, även om man korrigerar för sociala faktorer med mera. Införande av strikt handtvätt och desinfektion på daghem kan faktiskt minska infektionerna.

Boken riktar sig till den havande kvinnan och nyblivna mamman, så jag är väl egentligen inte behörig som recensent. Läsaren tilltalas ideligen med du (när du väntar barn, när du ammar ...) ungefär som Livsmedelsverket och Socialstyrelsen på ett lite förmyndaraktigt sätt riktar sig till allmänheten.

Kapitlen om graviditet, förlossning, matning, sömn, kräkningar och infektioner är i stort sett utmärkta. Författarna framhåller utförligt hur viktigt det är att se till att spädbarnet alltid sover på rygg för att undvika plötslig spädbarnsdöd. Likaså att vaccinera sina barn. Via sociala medier och även via TV4 har en hel del irrläror spritts.

Författarna har en imponerande lång litteraturlista. Men de flesta artiklarna torde vara lite svåråtkomliga för den som inte är uppkopplad till ett universitetsbibliotek. Eftersom boken riktar sig till svenska föräldrar så kanske man i första hand borde hänvisa till svenska fackböcker i barnmedicin som finns på de flesta biblioteken och översikter som publicerats i Läkartidningen.

Författarna verkar inte vara riktigt uppdaterade. Exempelvis när det gäller hur hjärnan aktiveras hos föräldrar för att ta hand om sitt barn, så refererar man till en gammal rättstudie, nu när man med magnetkamera vet hur hypothalamus, amygdala och cortex aktiveras hos människan. Hos homosexuella män har det intressant nog visat sig att den ena partnern aktiverar hjärnan nästan på samma sätt som kvinnor, medan den andra som män.

Det står vidare att andningen sätter igång plötsligt först när barnet fötts. Men fostret har övat andningsrörelser redan sedan 11:e fosterveckan, vilket visats av svenska forskare. Och när barnet tar sina första andetag luft, så är det lungvätska som suggs upp i blodet och inte fostervatten, som normalt inte kommer in i lungorna. Att i kapitlet om arv och miljö inte nämna epigenetiska mekanismer är också en brist.

Det här är en bok som kan bli en bästsäljare. Författarna bör få credit för hur de slår hål på flera myter om hur man skall bära sig åt som gravid och nybliven förälder. Men den borde ha faktagranskats. Bokens undertitel är "Grundfakta och barnkunskap på vetenskaplig grund". Men vetenskapliga artiklar i så kallade peer-reviewed tidskrifter brukar granskas av flera referenter och oftast revideras av författarna upp till tre-fyra gånger.

Hugo Lagercrantz

senior professor, barnläkare

E-mail: hugo.lagercrantz@ki.se